Gemeente
Amsterdam

Investeringsdomein OR & M

actualisatie investeringsportfolio 2022 -2026

20-7-2022

Inhoud presentatie

- Investeringssystematiek Amsterdam: hoe werkt het?
- Schets van de ontwikkelingen programma 2
- Overzicht: investeringen domein openbare ruimte
- Inzicht: hoe stellen we prioriteiten?
- Inzicht: welke knelpunten zijn er?
- Vervolg/Planning

Investeringssystematiek Amsterdam

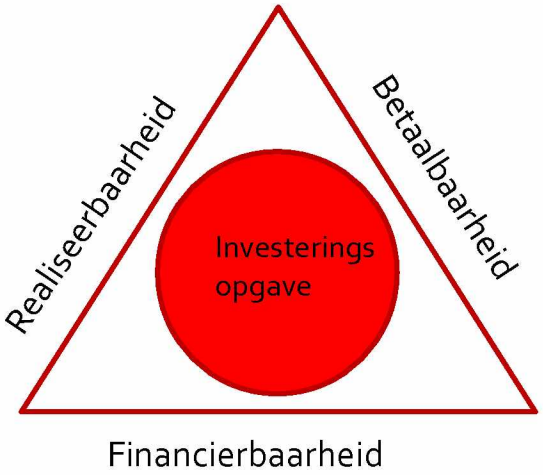

- Betaalbaarheid (interne grens): kunnen we met de investering gepaard gaande kosten, zijnde kapitaallasten, exploitatiekosten en de gerelateerde programmalasten langjarig betalen?
- Financierbaarheid (externe grens): kunnen we de financieringsbehoefte van investeringen dekken door interne en externe middelen? Dit wordt gemeten aan de hand van een schuldquote. De schuldquote wordt berekend door de hoogte van de schuld gedeeld door de begrotingsomvang.
- Realiseerbaarheid (interne en externe grens): kunnen we de investeringen realiseren in het geraamde tijdspad.

De betaalbaarheid, financierbaarheid en realiseerbaarheid bepalen de hoogte van het totale investeringsplafond en daaruit afgeleid de plafonds van de domeinen.

Investeringssystematiek Amsterdam

- Het totale investeringsportfolio van de Gemeente Amsterdam bedraagt € 3,3 miljard.
- Om binnen de bandbreedte te blijven van een schuldquote van 140% bedraagt het maximale plafond € 2,5 miljard.
- Het verschil van € 0,8 miljard betreft de overprogrammering. De totale waarde het investeringsportfolio is hoger omdat we op basis van ervaringscijfers weten dat er sprake is van planningsoptimisme.

Overzicht investeringen ORM (toelichting)

- Investeringen oud programma 2: V&OR, ca. € 240 miljoen p/j
- Investeringen tariefdiensten (oud programma 9): Afval & Grondstoffen (WH Pels) en Waternet, ca. € 100 miljoen p/j
- Investeringen Groen (oud programma 11): diverse organisaties, ca. € 14 miljoen p/j

Nieuwe posten, zonder extra ruimte in plafond:

- Overige investeringen: wagenpark, begraafplaatsen (WH Van Dantzig): ca. € 10 miljoen p/j
- Vastgoed investeringen t.b.v. openbare ruimte: p.m. (€ 90 mln)

Resumerend:

- Spelregels aangaande dekking voor investeringsopgave uiteengezet in Nota Investeringen
- Huidige opgave past niet binnen plafond

Ontwikkelingen P2

- Investeringsplafond openbare ruimte: € 1,8 miljard in 2022-2026
- Opgave versus plafond: Structurele uitdaging om domein sluitend te maken.
- Plafond wordt opgeslokt door vervangingsinvesteringen (stad zijn) & huidige hoge inflatie
- In oud-programma 2 nu een verschil tussen aanvraag en plafond van circa € 170 miljoen
- Overige domeinen vooral verschil bij Waternet/A&G, ook € 170 miljoen.
- Toevoeging van investeringen zonder dat er middelen meekomen, bijv vastgoed. Voor Vastgoed huidig verschil circa € 90 miljoen. Vanuit kernteam begroting wordt een voorstel gemaakt om impact te verkleinen.

Overzicht investeringen ORM (huidige stand)

Investeringen (bestaand en aangevraagd) bedrag x € 1,0 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	Plafond	<>
ORM - oud prog 2	313	323	281	230	218	1.365	1.179	-186
ORM - tariefdiensten	130	132	148	156	157	723	550	-173
ORM - Groen	14	22	21	14	13	84	81	-3
ORM - Overig	8	8	7	8	-21	10	32	22
ORM - Vastgoed	1	23	23	23	23	93	2	-91
	466	508	480	431	390	2.275	1.844	-431

Prioriteiten en knoppen per onderdeel

- Tariefdiensten: vooralsnog niet afgewogen
- Groen: nieuwe aanvraag beperkt zich tot nieuwe tranche SHP Groen + kleine investeringen Stadswerken
- Overig (wagenpark en begraafplaats): nog geen afweging gemaakt
- Vastgoed: nog geen afweging gemaakt

Prioriteiten en knoppen voor oud programma 2

Vastgesteld portfolio

HOGERE PRIORITEIT

1. LOPENDE INVESTERINGEN*
I. Investeringen in uitvoering
II. Investeringen in voorbereiding

*) Projecten die instromen vanuit het SMF, omdat ze meer dan € 5 miljoen gaan kosten worden behandeld als lopende investeringen.

- Temporiseren / Versnellen
- Versoberen let op: wettelijke normen!

Desinvestering en afkoop contracten
Maatschappelijke onrust

Nieuwe investeringsbehoefte

2. AANGEHOUDEN EN NIEUWE INVESTERINGEN

A. STAD ZIJN
Vervanging
I. Wettelijk verplicht
II. Wegwerken achterstalligheid
III. Reguliere vervanging

- Temporiseren / Versnellen
- Versoberen let op: wettelijke normen!
- Assets niet vervangen let op: afname functionaliteit!

Boeggolf aan vervangingsinvesteringen
Groei van achterstalligheid
Veiligheidsrisico's
Inefficiënt werken in de stad
Toename beheerkosten

B. STAD MAKEN
Groei van de stad
I. Wettelijk verplicht
II. Overige investeringen

LAGERE PRIORITEIT

- Temporiseren / Versnellen
- Versoberen let op: wettelijke normen!
- Niet meebewegen met de groei

Ontstaan van mobiliteits- en gebruiksknelpunten in de stad als gevolg van groei en voor de groei waardoor de verkeers- en vervoersystemen en openbare ruimte niet toereikend is en gebiedsontwikkeling wordt belemmerd.

C. STAD VERBETEREN
Bestuurlijke en maatschappelijke opgaven

- Temporiseren / Versnellen
- Versoberen let op: wettelijke normen!
- Niet verbeteren

Ontstaan en voortbestaan van knelpunten in mobiliteit en gebruik in de openbare ruimte en verkeers- en vervoersystemen in de bestaande stad.

Proces afweging investeringen oud programma 2

- Investeringen openbare ruimte (vml programma 2). In januari aanvragen uitgezet en in maart nog een ronde gezien de hoge inflatie. Acute probleempunten opgelost in viermaands. Aanvragen ambtelijk afgewogen waarbij ruim € 2 miljard is teruggebracht tot een aanvullende besteding van circa € 1.370 miljoen over de periode 2022 -2026.

- Budgetverhogingen op lopende investeringen (bijvoorbeeld door indexatie):
  - Investeringsprojecten in uitvoering: honoreren
  - Investeringsprojecten in voorbereiding: alleen honoreren als is aangetoond dat versobering / temporisering onmogelijk is
  - Vervangingsprogramma's: beperkt honoreren. Verhogingen moeten allereerst worden opgevangen door toevoeging nieuwe jaarschijven aan vervangingsprogramma's. Als hiervoor geen ruimte is moet worden beoordeeld of op onderliggende projecten versobering / temporisering mogelijk is. Als dit aantoonbaar niet mogelijk is wel honoreren.

- Aangehouden en nieuwe investeringen worden geprioriteerd conform de categorieën. Daarbij wordt voor de categorieën een advies geformuleerd voor de prioriteitsvolgorde.

- Aangehouden en nieuwe investeringen moeten starten in 2023. Investeringen die later starten worden doorgeschoven naar een volgende actualisatie.

- De combinatie van beschikbare ruimte en mate van overprogrammering bepalen; vervolgens wordt zichtbaar hoe deze zich verhoudt tot het plafond.

Vervolg proces afweging investeringen oud programma 2

Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4
Inventarisatie t.b.v. groslijst (omvang ca 2 mld)	Afweging conform vorige sheet. Resultaat is huidig overzicht, waarbij investeringsopgave niet past binnen huidig plafond.	Verkennen oplossings-richtingen, irt tot nog openstaande vraagstukken.	Keuzes maken bij de retraite, uitkomsten vertalen in de investeringenlijst.

Reeds getroffen maatregelen om tekorten te beperken

- Voor Programma Bruggen en Kades uitgaan van minimumscenario (-/- € 300 mln t.o.v. oorspronkelijk planning)
- Vervangingsprogramma's assets: Nu alleen kredietronde 2023. Jaarschijven 2024 e.v. nog niet opgenomen.
- Planningsoptimisme filteren (bijv. IJtunnel, voor € 30 miljoen buiten periode, Arenatunnel nog geen uitvoeringsbudget van circa € 21 miljoen)
- Geen projecten gehonoreerd voor groei van de stad (w.o. mobiliteitsplannen: schatting van € 150 mln t/m 2026). Nauwelijks stadsverbetering gehonoreerd, tenzij noodzakelijk
- Onderzocht of Waternet buiten balans van gemeente kan worden geplaatst: Drinkwater wel, voor Riool niet.

> Impact: vervangingsinvesteringen vooruit schuiven en geen ruimte voor groeiende stad

Knelpunten investeringen

Indexering, domeingroei en overprogrammering

- Het investeringsplafond 2023-2026 is niet aangepast n.a.v. inflatie (impact inflatie op bestaande investeringen : € 100 mln).
  - Impact: verhoging van bestaande investeringen eet financiële ruimte op.

- Toevoeging van investeringen aan ORM zonder aanvullend ruimte in plafond (Vastgoed); discussie gaande of Sprong over het IJ (Oostbrug, € 19 mln) wel/niet binnen het plafond valt; Plafond Weesp, ca. € 30 mln tekort)
  - Impact: Meer ambities binnen hetzelfde plafond.

- Er is nu centraal een generieke opslag voor planningsrealisme bepaald van € 0,8 mld. Domein specifiek kan deze echter verschillen en hoger liggen (ihgv O.R.).
  - Impact: Het niet volledig benutten van de financiële potentie: achterblijvende realisatie t.o.v. wat mogelijk is.

Knelpunten investeringen

Andere subdomeinen (tariefdiensten, groen, overig en vastgoed) (verschil 240 miljoen)

- Drinkwater en Riool (opgenomen in tariefdiensten): verschil circa € 170 miljoen. Aanvraag betreft wettelijke (drinkwater) en gemeentelijke (riool) taak en is doorgeprogrammeerd tot en met 2026. Weging moet nog plaatsvinden. Ook bij drinkwater en riolering sprake van sterk stijgende kosten. Hetzelfde geldt ook Afval & Grondstoffen.

- Vastgoed: verschil circa € 90 miljoen. Hier vindt op dit moment een weging plaats. Let wel: in huidige plafond is geen rekening gehouden met dit subdomein.

- Overige programmaonderdelen: positief verschil € 20 miljoen.

Handelingsperspectieven

1. Aanpassen overprogrammering
   - Het huidige plafond is inclusief overprogrammering (overall € 0.8 mld). De vraag is wat hier gelet op de praktijk ervaring een binnen projecten in de openbare ruimte een reële decentrale factor is.
   - Risico van dit niet doen is onderbenutting van middelen, risico van dit wél doen is overbesteding.
2. Indexatie op plafond toepassen
   - Uitgangspunt is nu geen indexatie van het plafond. Gelet op de huidige ontwikkelingen is het een optie om dit kader opnieuw te overwegen. Dit betekent wel dat elders ´gekort´ dient te worden om binnen het totale financiële kader te blijven.
3. Technische oplossingen
   - Er wordt gewerkt met negatieve stelposten. Het effect is gelijk aan scenario 0. Het niet invullen van jaarschijven van te verwachten investeringen. Dit biedt geen structurele oplossing, het financiële probleem wordt vooruitgeschoven.
4. Uitstellen van investeringen
   - Investeringen van 2023/2024 worden uitgesteld naar 2027. Hierdoor maken deze investeringen geen onderdeel meer uit van het plafond. Dit biedt ook geen structurele oplossing.
   - Risico's: toename achterstallig onderhoud, afsluiten van infrastructuur, verminderde bereikbaarheid
5. Overig: Nadere overweging binnen P2 / Grex i.r.t. Riolering / Mei circulaire

Vervolg

- Vandaag: voorkeursrichting bepalen
- Tot 1 augustus: nadere uitwerking voorkeursrichting(en)
- 23 augustus: bespreking met wethouder financiën
- 30 aug & 1 sept: voorbereidingssessies retraite
- 5/6 september: retraite

Bijlagen

Investeringen subdomein openbare ruimte (oud programma 2)

Omschrijving (bedrag x € 1,0 mijoen)	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Bestaande investeringsaanvragen	312,7	322,6	281,3	230,2	217,5	1.364,2
Plafond	309,0	225,0	209,0	196,0	240,0	1.179
<>	-3,7	-97,6	-72,3	-34,2	22,5	-185,3

Bespreekpunten:

- Overprogrammering verhogen 20-30%
- Uitstel van (vervangings)investeringen

Investeringen subdomein tariefdiensten (voormalig programma 9 Waternet en A&G)

Omschrijving (bedrag x € 1,0 mijoen)	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Investeringen 2.3 Afval ophalen en reinigen openbare ruimte	18,2	22,9	31,3	35,3	37,0	144,7
Investeringen 2.7 riool en drinkwater	111,5	108,9	117	120,4	119,9	577,7
	129,7	131,8	148,3	155,7	156,9	722,4

Omschrijving (bedrag x € 1,0 mijoen)	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
A&G en Waternet (tariefdiensten)	129,7	131,8	148,3	155,7	156,9	722,4
Plafond	-175,0	-91,0	-90,0	-90,0	-104,0	-550,0
<>	-45,3	40,8	58,3	65,7	52,9	171,6

- Bespreekpunten:
  - 1ste aanleg onderdeel van grondexploitatie
  - Overprogrammering bij A&G en Waternet

Investeringen sub domein Groen (voormalig programma 11)

Omschrijving (bedrag x € 1,0 miljoen)	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Bestaande investeringsaanvragen + nieuw P11	14,0	22,9	18,5	26.3	1,0	82,7
Plafond	-14,0	-25,0	-14,0	-14,0	-14,0	-81,0
<>	-	-2,1	+4,5	+12.3	-13,0	+1,7

- Bespreekpunten:
  - Investeringen camping Vliegenbos: investering in faciliteiten voorlopig niet. Wel instemmen met verhogen van bestaand krediet ivm prijsontwikkelingen
  - Tranche SHP Groen 2026 ad € 12,0 miljoen
    - Is onderdeel van totale programma SHP Groen. Tot op heden 2 tranches toegekend. Openstaand investeringsbedrag € 52,9 miljoen
    - Overwegen deze investeringsruimte te betrekken bij het gehele domein ORM

Afweging tariefdiensten

- De afweging die gemaakt kan worden zijn de volgende:
- Investeringen voor ondergrondse containers te verlagen naar een niveau dat daadwerkelijk wordt besteed in 2023 en verder. In de periode 2020-2022 is maximaal € 5 tot € 10 miljoen geïnvesteerd. Te overwegen valt de investeringsvraag vooralsnog te halveren. De mismatch tussen plafond en investeringsaanvraag neemt met € 45,0 miljoen af.
- Investeringen Weesp: Bij het onderdeel riolering en water maakt de gemeente Weesp onderdeel van de investeringsaanvraag ad € 10,8 miljoen. Dit zou additioneel aan het plafond moeten worden toegevoegd.
- Een gelijke redenering als voor ondergrondse containers kan gehanteerd worden voor de investeringsaanvragen van Waternet. Gemiddeld is de overprogrammering circa 35 a 40%. Op dit moment wordt in het plafond rekening gehouden met 15%. Dit betekent dat in de aanvragen nog een overprogrammering zit ten opzichte van de realisatie van 20-25%. Dit betekent dat rekening kan worden gehouden met een overprogrammering van € 115 tot € 180 miljoen.

Investeringen subdomein Overig (voor P2 alleen wagenpark)

Omschrijving (bedrag x € 1,0 mijoen)	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Investeringsaanvraag	8,0	8,3	9,6	11,4	8,8	39,1
Kader overig	-8,0	-6,0	-6,0	-5,0	-7,0	-32,0
<>	0,0	2,3	3,6	6,4	1,8	7,1

Bespreekpunten:

- plafond voor wagenpark
- Element verduurzaming in wagenpark
- Investeringen begraafplaats in verduurzaming en crematorium